

Horváth Péter

Az Arany János Tehetséggondozó Program gyakorlati tapasztalatai

BEVEZETÉS

Egy fiatal program életében nagyon fontos, hogy minél többen ismerjék meg a célkitűzéseit. A siker leginkább azon múlik, hogy azok a diákok kerüljenek a képzésbe, akik számára a leghasznosabb lehet. Tapasztalatból tudom, hogy bár egyre többen hallottak, hallanak az AJTP-ről, valójában kevesen ismerik a lényegét. Ezért örülök annak, ha bármilyen fórumon, szóban vagy írásban lehetőségem adódik megosztani a programmal kapcsolatos gyakorlati tapasztalataimat.

HOGYAN KERÜLT A RÉVAI MIKLÓS GIMNÁZIUM EBBE A PROGRAMBA?

Egyszerűen azért, mert roppantul tetszett a filozófiája, az alap gondolata. Mi más készíthetne egy sikeres gimnáziumot, többszörös túljelentkezéssel, kiváló bejutási eredményekkel arra, hogy fejest ugorjon az ismeretlenbe, kockáztassa kimenő mutatóit, eddig nem látott, és nem ismert feladatokat lásson el, új pedagógiai programokat írjon? .

ARRA, HOGY ...

Az elmúlt években sok olyan diák járt a Révaiba, akik megfeleltek volna a program feltételeinek, és egy részük nyilván szívesen élt volna a lehetőségekkel. Egy részükre pedig bőven rá is fért volna az a segítség, amelyet akkor nem tudtunk megadni. A program támogatásához, befogadásához az előbbieken túl volt egy abszolút személyes motiváció is. Mégpedig édesapám, aki egy Sopron melletti faluban, Hegykőn született egy nagycsalád legkisebb gyermekeként. Szülei és testvérei mindannyian a mezőgazdaság területén dolgoztak, ő viszont, mint a mesékben a legfiatalabb, elindult, és meg sem állt Győrig. Az akkori Gépipari Technikumban kezdte el tanulmányait, de gyökértelenül és a város csábításai miatt nem sikerült elvégeznie. Meggyőződésem, hogyha ő ebben a programban tanul, mellé áll az iskola, figyel rá a kollégium, hasonló társak veszik körül, akkor nemcsak a technikumot sikerül elvégeznie, hanem továbbtanul, mert rendkívül érdeklődő, tehetséges ember, aki azóta is becsületesen, keményen dolgozik, csak nem azon a szinten, ahova eljuthatott volna. Megjegyzem, hogy számára ez nem kesergés forrása, elégedett ember lett. Valószínűleg, mindenki tudna mondani hasonló történetet. Sokan talán meg sem próbálták az elszakadást, bár voltak vágyaik.

Túl a személyes indíttatáson, csábítónak tűnt az is, hogy hasonló iskolák vezetőivel tudok majd rendszeresen találkozni, ahol módunk lesz meghallgatni egymás véleményét, megbeszélni a problémákat. Ugyanílyen lehetőségként villant fel szaktanár kollégáink közös munkája is a többi iskola munkaközösségeivel. Mindezek soha nem látott tapasztalatcserére adhattak lehetőséget.

AZ ELSŐ BEISKOLÁZÁS

2000 őszén érkeztek meg az első AJTP-s tanulóink - 23-an, négy megyéből. Háttérük változatos képet mutatott:

- közülük 11-en éltek olyan családban, akik rendszeres gyermekvédelmi támogatást kaptak- sok kollégánk először hallott ilyenről;
- a lehetséges 46 szülőből 7-nek volt felsőfokú végzettsége - a Révaiba járó tanulók szülei átlagosan 14,5 évet jártak iskolába (8 általános + 4 középiskola+2,5 év felsőfok);
- magasabb munkanélküliség, nagyobb család volt jellemző;
- a tanulmányi átlaguk 4,3 volt, ami jónak számított, de az átlagos révais beiskolázási átlag 4,83.

Mindezt összevetve, nem tipikusan olyan gyerekek jöttek, akiket eddig képeztünk. Viszont kaptunk egy év többletet, hogy elérhessük a kitűzött célokat.

Továbbá volt egy régi emlékünks. 1982-ig iskolánkban az öt párhuzamos gimnáziumi osztály mellett tanult egy textilvegyipari osztály is. Bár beiskolázásuk szerényebb volt a többinél, tisztességes és szorgalmas munkával a legtöbben innen is továbbtanultak. Meggyőződésem, hogy szinte minden esetben a kisebb csoport próbál igazodni a nagyobb szokásaihoz, munkamoráljához, értékrendjéhez. Joggal hihettük azt, hogy ezúttal is így lesz majd.

AZ ELŐKÉSZÍTŐ ÉV

Magyar nyelv és irodalomból, illetve matematikából az eddigi ismeretek rendszerezése volt a feladat. Előbbiből szövegértés, utóbbiból egy kis logika színesítette a palettát. A legfontosabb az volt, hogy ezeknek a tárgyaknak az alapjai később ne okozzanak a kelleténél nagyobb problémát.

Angol nyelvből és informatikából kiemelt óraszám állt rendelkezésünkre a terveknek megfelelően. Önismeret, személyiségfejlesztés, amely segíti az egyént és a közösséget. Szerencsére kiváló kollégánk a drámajáték segítségével maximálisan megvalósította a célokat. Ennek köszönhetően talán az előkészítő év legsikeresebb része lett az úgynevezett „Arany János blokk”.

Tanulásmódszertanból voltak problémáink, mert nem volt megfelelő emberünk a kívánt hatékonysághoz.

FOLYTATÁS

A következő évtől a kiemelt angol és informatika mellett, megtartva a személyiségfejlesztéshez kapcsolódó drámajátékot normál tanterv mellett folyt a munka.

A nagyon jó képességű, általában jó hátterű, erősen motivált és otthonról támogatott diákokhoz szokott tantestületünk egyértelműen jelezte, hogy probléma van. Érdekes módon legtöbbször kudarcnak élték meg, hogy nem tudtak ugyanolyan ütemben haladni, hogy nem voltak ugyanolyan gyors és látványos eredmények. Sokszor hasonlították őket a többi osztályhoz, a többi diákhöz, és ezekben az összehasonlításokban persze általában lemaradtak. Picit lassabban haladtak, gyengébbek lettek az átlagaik. Nehezen tudatosult, hogy nem feltétlenül kell 9. vagy 10. osztály végére eljutni például a nyelvvizsgáig. Nehezen értették meg, hogy egy évvel több időnk van a hátrányok kompenzálására. Nem mindig hittek benne, hogy a céltudatos munka, ha hosszabb távon is, de kitermeli az eredményeket. Számtalan megbeszélésen maradtam kisebbségben az optimista véleményemmel a végső kimenetet illetően.

Aztán jöttek az első jó hírek. Mindenkinek sikerült az ECDL vizsga összes modulja. Az eddig is nagyon kezelhető, hálás diákok a jó közösség mellett egyre jobb teljesítményt nyújtottak. 10. év végére megszülettek az első sikeres C típusú középfokú nyelvvizsgák. A folyamatos munka, ha később is, de meghozta gyümölcsét. Egyre több dicséretet hallottam, a kollégáim megnyugodtak, hogy nem fogja őket senki bántani az eredménytelenség miatt. Korábbi védekezési reflexeik túlnyomó részét gyaníthatóan a bizonytalanság okozta. Egyre mosolygósabb lett mindenki. A 12. osztály félévében az osztályátlag 4,5 fölé emelkedett.

- Mindenkinek sikerült az angol nyelvvizsgája.
- 21 tanulóból 19-en németből is letették a
- C típusú nyelvvizsgát.
- Mindenki beadta továbbtanulási jelentkezési lapját.

Úgy vélem, ezúttal is igaz maradt az igazodási effektus. Ezek a diákok sem akartak mások lenni, mint a többiek. Nem kilógni akartak a sorból, inkább megkészszerzte az erejüket az, hogy hasonló eredményeket érjenek el, mint a más osztályba járók. Nem biztos, hogy ez ilyen direkt módon játszódik le az emberekben, de, hogy hatással van munkájukra, azt számtalan tapasztalat bizonyítja.

A TANULÁSON TÚL

A tanulás mellett a gyerekek szabadideje is rendkívül tartalmas volt. A teljesség igénye nélkül rövid felsorolással szeretném bemutatni, hogy mit tudtunk megvalósítani.

- Minden évben színház és hangverseny-bérlettel rendelkeztek, és valóban, a többségben kialakult a kultúra iránti igény.¹
- Megtanulhattak síelni és úszni.
- Voltak Angliában.
- Évente 8-10 belföldi kiránduláson vettek részt
- Eljutottak Erdélybe és a Felvidékre, kitértek számukra a határok.

1 A legutolsó Győri Balett előadásán öt tanulóval találkoztam. Ez nem bérletes előadás volt. A jegy ára 2000,-Ft. volt

Egyetlen más osztályt sem ismerhettünk meg ennyire a rengeteg program, az ötéves kollégiumi élet folytán. Nyoma sem maradt az önbizalom nélküli vidéki hátránynak, ugyanakkor megőrizték a vidéki gyerekek szerénységét, segítőkészségét, ami általában jobban jellemző rájuk, mint a nagyvárosi társaikra.

Többször találkoztunk a szülőkkel. Azokkal az apukákkal, anyukákkal, akik elengedték gyermeküket a jobb jövő reményében, akik bíztak az iskolában és kollégiumban. Elképesztően büszkék voltak a gyermekeikre, és rendkívül hálásak nekünk és mindenkinek, aki elindította, aki gondozza a programot. Látták, ahogy gyermekük két idegen nyelvet beszél, megérti a számukra érthetetlen szavakat, mondatokat, számítógépes programokat kezel, amit ők még csak nem is láttak. Idegen országokban jártak, rengeteg élményben volt részük. Mind-mind megvalósították a legkisebb királyfi álmait.

Osztályfőnökük – aki a legjobban ismerte őket, sokszor bizonytalanodott el, és tele volt kérdőjelekkel –, minap bejött hozzám, hogy szeretne az új AJTP-s osztályban is osztályfőnök lenni.

ZÁRSZÓ HELYETT

Úgy gondolom, hasonló tapasztalatokról számolna be bármely másik iskola is, aki részt vesz a programban. Az öt évvel ezelőtt leírt elképzelések alakultak, változtak. A gyakorlat néha módosította az eredeti elképzeléseket, a jónak hitt elgondolásokat. Az eredmények tanúsítani fogják, hogy a képzés alapítóinak szándéka megvalósul, érnek a gyümölcsök. A kertészek (tanárok, iskolák, kollégiumok, a minisztérium munkatársai) végzik a dolgukat. Úgy tűnik, majdnem mindenki szerint fontos és jó elképzelés volt, olyan, amelyet politikától függetlenül támogatni érdemes. Ha adottak maradnak a feltételek, a részt vevő intézményeken és a hozzájuk felvett diákokon nem fog múlni a siker.